

บันทึกผลการตรวจสอบเทศบัญญัติ
เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยพุทธศักราช ๒๕๕๖

สำนักตรวจสอบพิเศษได้มีหนังสือ ถึงปลัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อขอความร่วมมือในการตรวจสอบเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมต่อท้ายเทศบัญญัติ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้วยสำนักตรวจสอบพิเศษ ได้ตรวจสอบการเก็บค่าขยะและขนมูลฝอยของเทศบาลพบว่าเทศบาลดังกล่าวได้ตราเทศบัญญัติเรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยพุทธศักราช ๒๕๕๖ และได้กำหนดบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมต่อท้ายเทศบัญญัติ โดยในส่วนของค่าเก็บและขนมูลฝอยทั่วไป ประจำเดือนที่มีปริมาณมูลฝอยวันหนึ่งไม่เกิน ๒๐ ลิตร ได้รับการยกเว้นจึงขอทราบว่าการที่เทศบาลได้ตราเทศบัญญัติและได้กำหนดบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมต่อท้ายเทศบัญญัติ โดยยกเว้นค่าธรรมเนียมในส่วนของค่าเก็บและขนมูลฝอยทั่วไป ประจำเดือนที่มีปริมาณมูลฝอยวันหนึ่งไม่เกิน ๒๐ ลิตร ขอบด้วยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎกระทรวงว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยและอัตราค่าธรรมเนียมอื่น ๆ พ.ศ. ๒๕๔๕ หรือไม่

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นดังนี้

ข้อกฎหมาย

(๑) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕ มาตรา ๒๐(๔) มาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๔

(๒) กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้ง และการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๙

เกี่ยวกับเรื่องค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕^๑ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น อำนาจในการกำหนดค่าธรรมเนียมหรือการยกเว้นค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัตินี้จึงเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น

ค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ มี ๓ เรื่อง ได้แก่

^๑ ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สธ ๐๙๔๕.๐๔/๒๒๘๑ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมีถึงผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบพิเศษ

^๒ มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานสาธารณสุข กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

๑) ค่าธรรมเนียมที่ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๖๓^๓ ในการกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาตตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ วรรคสอง ต้องไม่เกินเพดานอัตราค่าธรรมเนียมที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ตามกฎหมายกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้ง และการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๙

๒) ค่าธรรมเนียมที่ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๖๓ ในการกำหนดค่าธรรมเนียมการออกหนังสือรับรองการแจ้งตามมาตรา ๔๘ ต้องไม่เกินเพดานอัตราค่าธรรมเนียมที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ตามกฎหมายกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้ง และการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๙

๓) ค่าธรรมเนียมที่ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๒๐ (๔)^๔ ในการกำหนดค่าธรรมเนียมการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ต้องไม่เกินเพดานอัตราค่าธรรมเนียมที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ตามกฎหมายกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้ง และการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๙

ในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา ๒๐ (๔) ราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมที่ประสงค์จะจัดเก็บไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นโดยต้องไม่เกินเพดานอัตราค่าธรรมเนียมที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ตามกฎหมายกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้ง และการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งในกรณีที่มีข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดค่าธรรมเนียม ผู้ที่รับบริการมีหน้าที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น ทั้งนี้ บรรดาค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๖๔^๕

การยกเว้นค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นกรณีที่มีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นจนทำให้เกิดผลกระทบต่อการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในกรณีนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเห็นสมควรออกกฎกระทรวงยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับกรณีนั้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามกฎหมาย

^๓ มาตรา ๖๓ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดค่าธรรมเนียมตามหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไข และไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๔ มาตรา ๒๐ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(๔) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ การจะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องด้วยสุจริตตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๕ มาตรา ๖๔ บรรดาค่าธรรมเนียมและค่าปรับตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น

ความเห็นในประเด็นข้อหารือ

ข้อหารือ การที่เทศบาลได้ตราเทศบัญญัติ เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พุทธศักราช ๒๕๕๖ ได้กำหนดบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมต่อท้ายเทศบัญญัติ โดยยกเว้นค่าธรรมเนียมใน ส่วนของค่าเก็บและขนมูลฝอยทั่วไปประจำเดือนที่มีปริมาณมูลฝอยวันหนึ่งไม่เกิน ๒๐ ลิตร ขอบด้วย พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎกระทรวงว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการ เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย และอัตราค่าธรรมเนียมอื่น ๆ พ.ศ. ๒๕๔๕ หรือไม่

ความเห็น ตามที่หารือ การที่เทศบาลมิได้มีการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในส่วน ของ ค่าเก็บและขนมูลฝอยทั่วไปประจำเดือนที่มีปริมาณมูลฝอยวันหนึ่งไม่เกิน ๒๐ ลิตรไว้ในบัญชีอัตรา ค่าธรรมเนียมต่อท้ายเทศบัญญัติฯ นั้น เห็นว่าเป็นความประสงค์ของเทศบาลที่จะไม่เก็บค่าธรรมเนียม จากประชาชนทุกครัวเรือนที่มีปริมาณมูลฝอยวันหนึ่งไม่เกิน ๒๐ ลิตร มิใช่เป็นลักษณะที่มีเหตุอย่างหนึ่ง อย่างใดขึ้นจนทำให้เกิดผลกระทบต่อการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในกรณีนั้น แล้วเทศบาลตำบลเห็นสมควร ออกเทศบัญญัติยกเว้นค่าธรรมเนียมเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามกฎหมาย ซึ่งเป็นคนละกรณีกัน ดังนั้น จึงเห็นว่าเทศบาลสามารถที่จะไม่กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในส่วน of ค่าเก็บและขนมูลฝอย ทั่วไปประจำเดือนที่มีปริมาณมูลฝอยวันหนึ่งไม่เกิน ๒๐ ลิตรจากประชาชนทุกครัวเรือนได้

อย่างไรก็ตาม ถ้าเทศบาลไม่กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมดังกล่าว แสดงว่าเทศบาลสามารถ จัดการมูลฝอยในเขตรับผิดชอบของเทศบาลได้ตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด หากไม่สามารถจัดการ มูลฝอยได้โดยอ้างเหตุว่างงบประมาณไม่เพียงพออย่ามั้ง

(นายสมชาย ตูแก้ว)

ผู้อำนวยการศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑

หมายเหตุ : ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหารือในประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วย การสาธารณสุข ได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข หรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

